

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Jacobi Alvarez de Paz Opera

De Vita Spirituali, Eivsque Perfectione - Libri quinque

Álvarez de Paz, Jacobo

Lvgdvni, 1611

Perfectionem vitæ spiritualis omnibus, sed præcipuè religiosis esse
possibilem. Cap. iij.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77833](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77833)

minē tibi soli fidentem cadere à spe concepta permittis; emitte lucem tuam, & veritatem tuam, quæ mentis meæ cæcitatē dispellat; dona spiritum charitatis tuæ, qui glaciē meorum peccatorum difficiat: concede robur homini mille doloribus impedito, mille infirmitatibus circumdato, & multis curarum obstaculis prægruato, vt huius perfectionis altissimæ delicias exponam, & quod capi, ipse tua gratia perficiam.

Perfectionem vite spiritualis omnibus, sed præcipue religiosis esse possibilem.

CAPVT III.

AM perfectionem ratiocinādo deprehendimus; Cuius naturam inuestigare molimur, eam scilicet, quæ media est inter virtutē communium iustorū, & sanctitatem beatorū, quam possident homines vita spirituali conspicui, purissimis moribus egregij, arcissima Dei amicitia venerabiles, & cōmuni bonorū consensū, non tantū boni, sed verē sancti, atq; perfecti. Ad inueniendā autē huius perfectionis naturā, hominis quidem consideratione dignissimam, illud supponere, ac stabilire opus est, eam non tantū omnibus religiosis, verū etiam omnibus hominibus esse, cum Dei gratia, ac fauore possibilem, vt hoc iactō fundamento, quædam dona, aut quædam virtutum opera, vulgo admirabilia, à natura, & substantia veræ perfectionis excludamus. Et verō homines vniuersos posse cum Dei auxilio ad fastigium perfectionis ascendere, nullo negotio persuadet. Christi Saluatoris nostri ad perfectionem exhortantis auctoritas. Ille enim qui Apostolos suos instruens palam asseruit. Quod vobis dico, omnibus dico.] Rursus alio loco ait: Estote vos perfecti, sicut & Pater vester cælestis perfectus est.] Quam sententiam omnes profusos homines, siue nobiles, siue ignobiles, diuites, & pauperes, sapientes, & Idiota, senes, & iuuenes, viri, atque mulieres sibi dictā, & inculcatam, accipiant. Non enim in vocatione ad gratiam, ac sanctitatem, est distinctio Iudæi, & Græci, nam idem Dominus omnium, diues in omnes, qui inuocant illum] Non quidem diues, vt Reges sæculi, quorum opes distributione in subditos minuūt, quare non possunt nisi modicum dare; & multos eorum, qui accipiūt, pauperes, & paruulos derelinquere, sed ita diues, vt nunquam dando opes suas, aut exhauriat, aut minuat, etiam si omnes homines immensis sanctitatis facultatibus ditet, & ad honorem magnatum, aulæ suæ, imò & ad charissimorum filiorū dignitatem extollat. Si autem omnes, (quod ad se attinet) ad eximiam virtutem vocat, ad sanctitatem allicit, ad perfectionem inuitat, non denegabit assequendi gratiam, neque ascendendi facultatem. Quod namque inuitamentum esset, verbo vocare, impulsibus, & assati- bus ad epulas prouocare, & volentibus, ac venientibus ianuam occludere; Minime claudit Deus, minime claudit, sed ipsi homines vanis se prætextibus excusantes, viam sibi perfectionis occludunt. Illi ad cœnam magni regis inuitati quidem, & rogati, emptione dominatus, rerum temporalium sollicitudine, & deliciarum amore delinunt, cœnam illam opiparam, & inuitantis beneuolentiam repudiāt. Vnus

Marc. 13.
Matth. 5.

Rom. 10.

Luce 14.

A dixit: Villam emi, & necesse habeo exire: & videre illam, rogo te habere me exulatam. Et alter dixit: iuga boum emi quinque, & eo probare illa, rogo te habe me exulatam: Et alius dixit: vxorem duxi, & ideo non possum venire. Et ita, sæculares ambitionis appetitu inebriati, diuitiarum cupiditate dilenti, & carnis illecebris inefcati, seiplos ab amore perfectionis abducunt, & sanctitatis vias ambulare detrectant. Cū tamen benignus Dominus, eos per seipsum vocet, per Euangelij administratos ad perfectionem inuitet, ac non minus liberaliter, quam sapienter, potentissima auxilia, ad eam consequendam subministrat.

B Vis autē, quomodo Dei administrati sine vlla exceptione, vniuersos ad perfectionem vocent, moueant, impellant? Apostolorum ergo verba excipe, quibus non religiosos tantum mouent, sed milites, sed agricolas, sed mercatores, sed conjugatos, sed omnes alios ad hanc viam gradiendam alliciunt. Paulus quidem ait: Obsecro autem vos fratres, per nomen Domini nostri Iesu Christi, vt id ipsum dicatis omnes, & non sint in vobis schismata, sitis autem perfecti in eodem sensu & in eadem sententia.] Et alio loco: Omni homini datas esse sacras literas astruit, vt perfectus sit homo, Dei ad omne opus bonū instructus.] Iacobus verō patientiæ occasionem, ait, hominibus dari, vt patientia virtutis structuram perficiat, & vt sint perfecti, & integri in nullo deficientes.] Petrus quoque secundum eum (inquit) qui vocauit vos sanctum, in omni conuersatione sancti sitis, quoniam scriptum est: Sancti eritis, quoniam ego sanctus sum.] Hæc, & alia similia, an solis religiosi dicuntur: an solatiis tantum, & his, qui onera rerum mandatarū, abiecerunt? An sæcularibus in Scripturis dicitur, vt sensuum, & voluntatum diffidia foueat? Vt faciam doctrinam contemnant: Vt in aduersis successibus patientiam, & sustentiam deserant: Vt in rebus ad salutem anime habendam necessariis, deficiant: Nullo modo; imò eadem præcepta & consilia his, atque religiosi proponunt, quæ via quædam sunt ad capeſſendā perfectionem. Eadem obligatio imitandi Christum, & eius imaginē afferendi, sæculares arctat, quæ religiosos cōstringit. Illis igitur possibile est perfectio, ad quā citra omne dubium, nec vocentur, nec monerentur, nec si non ad eius adeptionem contenderent, corripentur, si ad eam ipsis aditus negaretur. Quamobrem sapienter Chrysolomus, hoc argumentum luculentissimè tractans, ex hac communi præceptorum, & cōsiliorum promulgatione, deducit, omnes, tam sæculares, quam religiosos, & quocumque nomine, aut munere censeantur, ad vitam perfectam fuisse vocatos. Multis namque recensitis præceptis saluberrimis, quæ Christus ore Pauli omnibus fidelibus proposuit, ad quæ perfecte cōplenda vix religiosi sufficimus, hæc verba subinfert. Nonumquā verò ad ipsi Christi imitationem summa vi exhortationis inducit. Cū enim nos admonet, vt proximum diligamus, à Christo potissimum sumit exempla. Itemque cū ad patientiam, eum ad humilitatem hortatur. Cū itaque non monachos tantum, vel Apostolos, sed ipsum etiam Christum imitari nos iubeat, eisque, qui non imitentur maxima intenter supplicia, qua tu tandem ratione monachorum perfectionem maiorem esse dicis, cū eadem perfectio omnibus proponatur, & omnibus imperetur? Si eadem perfectio omnibus proposita est, omnibus imperata, liquet eam omnibus etiam esse possibilem; neque enim impossibile aliquid voluit imperare, qui iustus est (vt Hieronymus ait) nec damnaturus hominem

1. Cor. 1.

2. Timot.
3. Iacob. 1.

1. Petr. 1.

Leuit. 11

Chrysol. lib. 3. vituper. monastica.

Hierony. epist. 1 ad Demetriad. com. 9.

fuit

fuit, pro eo quod vitare non potuit. Sicut ergo in aula regia varia sunt aliorum officia, ac feruorum ministeria, & quidam magis, alij verò minus personæ regis adherent, omnium tamē idem est scopus, & eadem cura vniuersis incumbit, scilicet, vt principi fideliter seruiant, & obedientissima ei præstent obsequia: Ita in hoc mundo, quæ domus magna est, ac regia summi Dei, variz sunt hominū occupationes, officia varia, statūque diuersi; & hi quidem in monasteria sedentes, tamquam amici familiarissimi vultui æterni regis assident; illi verò, quasi strenui milites, in validissimis Ecclesiæ prædijs constituti, quosque fideles ab hostium, non est, Demonum tumentur incursum: alij denique, nempe seculares, veluti ferri minoribus officiis deputati, infirma tractant, & temporalia disponunt, ac omnium idem finis est, nimirum regem diligere, & venerari, regis voluntates fideliter exequi, ab eius nutu, nec transuersum vnguem discedere, in quo (vt dicemus) posita est vniuersa nostræ mentis virtus, atque perfectio.

Vt autem diuina providentia, rem hanc, non tam verbis quam factis confirmaret, & eam hominibus tepidis, & æternæ salutis oblitis credibilem faceret, mortalium negotia, ita in omni ætate, ac lege disposuit: vt aliquos cuiusque status perfectos, ac sanctos efficeret, & veluti in mediū produceret, in quibus, & diuitias bonitatis suæ, & dignitatem, ad quam ascendere potest humana conditio, euidenter ostenderet. In lege naturæ Abel virgo, Seth coniugatus, Enos sacerdos, qui cepit inuocare nomen Domini, Noe agricola, qui cepit exercere terram, & plantauit vineam; Iob princeps, Abraham, Isaac, & Iacob diuites patres familias, & cura diuitiarum, ac filiorum vacantes, & alij non pauci tamquam splendidissima lumina sanctitatis fulserunt. In lege scripta Moses bellum, inter armorum strepitum inuictam fortitudinem cum immensa mititate coniungens, & quietem mentis ad sublimem, & facilem Dei contemplationem asseruans. Iosue innumerabilium militum antesignanus, in ipso prælij conflictu, cælis leges condens, & soli, & lunæ efficaciter quietem imperans. Samson iudex populi, dum alienigenam ducit uxorem, & viuens Philistæos persequitur, moriensque prosternit, Christi incarnationem, vitam, mortem, & fructum mortis præfigurans. David rex, vir secundum cor Dei in medijs sollicitudinibus regni, delicijs solitariorum perficiens, hymnos, Psalmosque decantans; & alij reges, atque prophete innumerabiles, seipfos perfectionis exemplaria præstiterunt. Et in lege gratiæ Apostolorum chorus, Martyrum acies, Pontificum concio, Doctorum exercitus, Confessorum ordines, Virginum turma, & alia sanctorum turba magna, & nullo à nobis numero comprehensa ex omnibus gentibus, & tribubus, & populis, & linguis, imò & ex vniuersis officiis, dignitatibus, ministeriis, & statibus, ad sanctitatem pedibus ac manibus reptando ascenderunt, de mundo spolia, de diabolo triumphum, ac de carne victoriam reportarunt. Ex quo manifestè cognoscimus, omnes, qui in Christo baptizati sunt, posse Christum induere, id est, perfectionem acquirere, apud quæ non est Iudæus, neque Græcus, non est seruus, neque liber, non est masculus, neque femina, sed omnes vnum sunt in Christo Iesu. Nam sunt Christi membra, qui possunt aliquam sui capitis sanctitatem consequi, & ad participationem eius gloriæ peruenire.

Si autē omnibus fidelibus perfectio possibilis est, quænto magis religiosi peruia erit, ac facilis, qui mundum, peccandi materiam abundè subministrant.

A rem, effugerunt parentes, fratres, & consanguineos, hostes domesticos repulerunt, opes, delicias, & proprias voluntates, vincula hominum mentes abstinentia, ruperunt, virtutum actiones, & cōtemplationis officia, pennas scilicet ad volandum in perfectionis montem, quæsierunt, & breuiter, omnia instrumenta ad eam facillimè adipiscendam, compararunt. Si seculares, mille obstaculis impediti, currere ad hoc brauiū supernæ vocationis possunt, quænta ratione religiosi liberi, & expediti non possunt? Si struthiones in cælum volare valent, quid ni aquilæ valeant? Si hæc via tam recta est, vt stulti, modo velint, non errent per eam, quomodo sapientes finem vitæ tenere volentes, errabunt? Equidem si tanta est perfectionis lux, vt cæci eam videant, si tanta propinquitas, vt claudi eam teneant, si tanta suauitas, vt ægri gustent, & eius dulcedine capiantur, non puto, videntes, agiles, sanos, ac vegetos, impediri, quominus hanc stellam splendidissimā aspiciant, gemma pretiosam possideant, & huius cibi dulcedine recreentur. Ad vos ergo, o reges (qui sæculi vilitates conculcatis, & vestris affectibus imperastis) sunt hi sermones mei, vt discatis sapientiam, & ab eo fine, quem cupiistis, non excidatis. Cōcupiscite perfectionis sermones, & diligite illos, & habebitis in moribus disciplinā. Clara est, & quæ nunquā marcescit, sapientia (ipsa est sanctitas, atque perfectio) & facile videtur ab iis qui diligunt eam, & inuenitur ab iis qui querunt illam. Præoccupat, qui se concupiscunt, vt illis se prior ostendat. Qui de luce vigilauerit ad illam, non laborabit; assidentem enim illam foribus suis inueniet. Quis ita putet eam esse inuentu difficilē, cuius decor, & pulchritudo tanto splendore refulget; vt paruulorum, & egenorum conspectū non fugiat, cuius in homines tam ardens est amor, vt se ipsam non quæsitam inuitet; cuius tanta benignitas, & affabilitas, vt nullius, quantūvis despecti confortium erubescat: Status quidem religiosorum (vt Dionysius Areopagita, & Thomas Aquinas docent) status perfectionis est, & hominum ad perfectionem tendētium; quare sicut Dominus Israelitis ex Ægypto in terram promissam pergentibus, omnia ad iter necessaria, cibos è cælo delapsos, vestes nulla vetustate consumptas, vires ad ambulandum, duces qui eos ducerent, imperatorem qui numerosissimum populū gubernaret, & alia quæ desiderare possent, abundè suppeditauit, ita vt, quod ad Deum spectabat, efficax esset eorum in terram sibi datam ingressus: Ita & religiosi omnia assatim præbet temporalia, & spiritualia adiumenta, quorum præsidio, ex vitæ secularis abiectioe ad terram excelsum, lacte, & melle manantem, hoc est, ad perfectionem conscendant. Dei autem omnipotentis affatibus euocati, subsidijs adiuti, impulsibus incitati, exercitijs Angelorum protecti, quomodo non poterunt, aut iter capere, aut hostes propellere, aut ad destinatum finem perfectionis venire?

Sed vanum ac superuacuum videbitur in te tam clara, atque perspicua comprobanda, moras facere: Quis enim dubitat vniuersos religiosos cum Dei gratia esse posse perfectos? Non esse hoc argumentum inuile illi planè cognoscent, ac fatebuntur, qui religiosorum mētes, & cogitationes, non summis labijs (vt aiunt) sed intimè, & ex professo tractauerint. Sunt enim aliqui inter illos, & fortassis nō pauci, qui si non verbo, at abscondita cogitatione, aut pusillanimitate, sibi existimant, ianuam perfectionis esse præclusam. Quidam enim ingenua rusticitate, ab ignorantia, alij corporis imbecillitate, & aduersa valetudine, alij negotijs ac curis obediētis imperio

demandaris,

Genes. 4.
Genes. 9.

Sapient. 6.

Dionys. de
eccl. 5.
Hier. c. 5.
3. D. Tu.
2. 2. q.
124. ar. 5.

Galat. 3.

demandatis, alij demum perpetua quadam mentis ariditate, affectuum vehementia, & multarum tentationum incurribus, putant se ab allequutione perfectionis impediri. Idcirco despondunt animum, in media via fatigati sedent, à virtutum desiderio, ad alia vana, & inutilia mentem auocant, & satis bene secum actum esse existimant, si vtrumque boni sint, nec iam curant sancti esse, atque perfecti. Sed faculat à mentibus religiosorum tam falsa, & perniciofa cogitatio, sciant se posse vias perfectionis ingredi, sanctitatem assequi, & his, quæ sibi impedimenta videntur, iuuari potius, nõ præpediri. Nam si infelices, o religiose, & literarum peritia destitutus, quidnam tibi deesse existimas ad magnam sanctitatem captandam, quam non scientiæ ambitiofa pariunt, sed gemitus, sed affectuum mortificatio, sed humilitatis, mansuetudinis, & omnium virtutum exercitatio; sed mandatorum, & regulæ tuæ obseruationes efficiunt. An sine literis non poteris cælum pulsare precibus, implere gemitibus; an non poteris ceptum cohibere; non poteris esse humilis, mansuetus, & obediens; non poteris mandata seruare, & Deum toto corde, tota anima, & tota mente diligere? Si hæc sine scientiarum cognitione, non tamen sine adiutorio gratiæ Dei in tua sunt potestate, quantumvis sis rudis, atque imperitus, vales perfectionis vias ambulare, & tandem illam amplecti, & possidere. Vnde Cassianus vim illius Davidici carminis quo Dei auxilium imploramus, multis exaggerans, eius efficaciam, his notandis verbis concludit. Constat neminem profus ob imperitiam literarum, à perfectione cordis excludi, nec rusticitatem obesse ad capessendam animæ puritatem, quæ compendiosissime adiacet cunctis, si modo sanam, & integram intentionem mentis iugi ad Deum versiculi huius meditatione seruauerint.] Ecce sanctus hic pater instrumento tam facili, vno scilicet versu cum ingenti affectu sapius repetito, iudicat perfectionem obtineri posse; & tu tot præsidis cinctus, tot instrumentis adiutus (quia scientiæ desunt) ad eam appropinquare desperas? Cum tamen scientiæ (quod non semel vidimus) intellectum fascino, affectum voluntatis arefaciant, quo, tãquam manu cordis apprehendimus puritatem, & occupationes magni momenti, quæ literas subsequi solent, velut vmbra corpus, mentem in rebus terrenis harere faciant, & vinculis curarum deuinciant.

Quid autem de aduersa valetudine, & de corporis imbecillitate, aut de dolorib⁹ capitis, aut stomachi queritaris, quasi hæc à cæpto sanctitatis cursu te derineant? Cum apud Iacobum Apostolum legas: Quoniã probatio fidei patientiã operatur: patientia autem opus perfectũ habet.] Et apud Paulum: Cum infirmor, tunc potens sum, & virtus in infirmitate perficitur.] At inquires, morbo, aut dolore cruciatus, nec ieiunare, nec vigilare, nec corpus ciliciis, & flagris domare possum. Fateor: sed tamen patientiã habere potes; indigentiam rerum necessariorum sine murmure, & alacriter ferre potes, diuinã voluntati te & tua omnia submittere potes; Deum, quantumuis agrotus, aut imbecillus, amare potes. Si autẽ hæc potes, absq; dubio potes esse perfectus; quoniam hæc sine vlla comparatione efficaciora sunt, quàm ieiunia, aut vigiliæ, aut cilicia, aut alia huius generis ad perfectionem obediendam adiumenta. Si enim corpus atteras, & animã prauis affectibus robustam relinquant, ferẽ nihil facis; at si animam patientiã, paupertate, & amore purifices, licet corpus, aut delicatẽ, aut nõ nimis seuerẽ tractes, multũ vtiq; profecisti. Seruulus ille à Gregorio nõ semel cele-

Cassian. col. 10.6. ubi.

Luc. 11.

2. Cor. 12.

A bratus, paralyti resolutus, indigentia pressus, patientiam, est sanctitatem allequutus, & qui viuens aspicientibus horrorem incullerat, moriens affantes suauissimi odoris fragrantia recreauit, & Angelis constipatus, in cælum ascendit, suæ tolerantia præmia cumulatissima recepturus. Quid tu ob modicam ægritudinem, mentis puritatem te allequi non posse caularis, quæ non vinculum est, sed ad iter perfectionis agendum, commodum aptumque vehiculum? Disce potius ex illa, quia aduersa corporis valetudinis in secundam mutatio (vt inquit Basiliius) quãdam esse veluti confirmatio debet, ne de animæ sanctitate penitus desperemus, quali verò ea ex peccatis ad pristinam integritatem per poenitentiam se recipiendi facultatem omnem amiserit] Et sicut corporis, ita & animæ incolumitatem procura, certus quoddã ea, quæ ad te pertinent faciens. si non corporis salubrem valetudinem, at sine vlla dubitatione animæ perfectionem allequeris.

At occupationes (ais) sunt mihi multæ, quæ innumerabilibus maculis meipsum inficiunt, & animum in diuersa, ac varia dispersiunt, & propriæ virtutis augmento vacare non linunt. Quomodo enim mihi iphi vacabo, quem obedientiæ onus ita premit, vt nec legere, nec orare, nec quiescere, nec dormire permittat, sed semper rebus exterioribus inhærete cõpellat? Hæc, quoq; inanis excusatio est, quia perfectio, non sola proluxa oratione, aut lectione, nõ sola quiete, verũ etiã occupatione, & labore coquiritur. Si autẽ Deus te nõ melle, sed felle, nõ latitia, sed afflictione, nõ otio suauis, sed amaro negotio mundare vult, atq; perficere, cur obmurmuras? Cur impossibilitatẽ prætextas, & te duci, ac gubernari non sinis? An occupationibus sanctos Ecclesiæ Pontifices vincis, qui totam Ecclesiã, veluti humeris sustinent? An Doctores superas, qui orando, docendo, & disputando, hostes fidei, & virtutis euertunt? An Prælatos excellis, qui regimini habenas moderantes, non sui sunt, sed subditorum, & sub honoris nomine, omnium minimi efficiuntur, & serui? Nõ puto curas, & labores tuos posse istorum sollicitudinibus coarquare. At inter istos, non vnum, aut duos, nõ decem, aut viginti, non deniq; paucos, sed innumerabiles sanctissimos, ac perfectissimos inuenies. Inter labores ergo, & occupationes assiduas perfectio haberi, & habita cõseruari, & cõseruata auereri, ac promoueri potest, si quidẽ ab obedientia, virtutum omnium coltrice iniungantur, aut à charitate, totius boni matre imperentur. Quam obrem ab occupationibus tuis, quod superfluum est, amputa, quod seculare, & prophanium est, resecqa, quod distortum, dirige, quod inquietum remoue, quod distractum collige, quod tepidũ, ac triste, luce alacritatis, & igne amoris, succede; & erũt tibi nõ imperfectionis seminaria, sed virtutis, & perfectionis instrumenta. Abiice, in quã, labores irreligiosos, & negotia secularia, quæ religiosus, nec obedientia imponit, nec charitas precipit. In sanctis autẽ laborib⁹, & religiosa vacatione dignis, rectã intentionem habebas, mentis tranquillitatem diligas, cogitationes tuas ad Christum colligas, tepiditate seruore, & tristitia spirituali alacritate cohibeas, nec verearis eorũ causa à celeri cursu perfectionis impediri. Qui enim operari non vult, & potest (inquit Hugo) viuere, sed languet, viuere potest, sed languet voluntate.] Si ergo otium est languor; sanctus, & fluctuosus labor, iam est aliqua sanitas, qua ad absolutam animæ incolumitatẽ scilicet, ad perfectionem, properamus. Nec credas opportunitatem tibi ad orandum, & legendam deesse, modo velis labores superfluos, & tibi non iniunctos

Gregor. in Dialog. 6. hom. 11. in Euang.

Basil. re. ref. Hist. 11.

C

D

E

Hug. 2. de clar. a. nima c. 13.

fuccidere

2. Corint. 13.

succidere : siquidem illi non deerat, cuius instantia quotidiana, sollicitudo omnium Ecclesiarum.] Homines in rebus terrenis admodum occupati, & perpetuo obsequio principū, aut regum addicti, ut illi, qui à secretis sunt, qui nec ad momentum possunt à presentia dominorum abesse, si ament, oportunitatem tempus querunt, ut amatam videant, & alloquatur, & cupiscis potiāntur amplexibus : querunt, nec suo desiderio frustratur, quia efficaciter inveniunt. Ama igitur, & tu Dominum Deū tuū, rerūque cælestiū desideria concipe, & ipse amor te occupatissimum, & curis exterioribus onustissimum edocebit, quomodo opportunitatem orationis captes, & ei quem vnicē diligis, sanctis amplexibus dilectionis, iūgaris.

Nec tandem te mentis ariditate, affectuum naturalium impetu, aut tentationum molestia, defendas; quia hæc, si incidant, nec veram virtutē tollunt, nec viam perfectionis decurrendam impediunt. Si enim dulces lacrymarū fontes exsiccati sunt, si cælestes cōsolationes abierunt, si cælitus demissa intelligentiæ lux, & cordis tranquillitas, lætitiæque fugerunt; at perseverantia non fugiat, cognitio propriæ indignitatis non abeat, mentis cōpunctio, exterior culparum confessio, & solidarum virtutum feruor, non intepescat, quæ sine consolationū abundantia, imò & cum desolationū copia poterunt nos ad saluatorem nostrum deducere, atque ad culmen perfectionis prouehere. Non te oportet, o homo, ut perfectionē assequaris (verbis Bernardi vtor) maria transfretare, non penetrare nubes, non transalpinare necesse est.

Ber. ser. 1. de aduer. 11.

Non grandis, inquam, tibi ostenditur via, vsque ad temetipsum occurre Deo tuo: Prope est enim verbū in ore tuo, & in corde tuo, vsque ad cordis compunctionem, & oris cōfessionē, occurre, ut saltem ex eas de sterquilinio miseræ conscientia, quoniam indignum est, illuc auctore puritatis intrare.] Breuis sanè vita est, quæ duobus passibus, compunctione, & humilitate conficitur, quæ sine multis consolationibus peragens, aliquando cupitam perfectionem apprehendes. Si autem affectus indomiti animum turbant, & ab officio charitatis auocant, moderetur eos bona voluntas, mortificationis exercitatio comprimatur, & Domini sanctus timor coerceat, ita fiet, ut sint nō fomenta iniquitatis, sed adiumenta virtutis.

1. Reg. 17.

Dauid gladio Goliath sibi in mortem præparato, infestissimum hostem occidit, ita & tu maerone affectus indomiti, in communem aduersariū conuersi, caput eius amputa, & te ipsum ab imminente discrimine libera. Tunc verò gladium in aduersarium cōuertis, cum effrænæ passionem, aut cupiditatis, aut iræ colibes, & illam cohibendo Dæmonem te volentē ferire, eodem gladio mortificatæ passionis percutis. At rex Asa tibi etiam offert, ex immoderatis affectibus proficiendi documentū, qui vniuerso Iuda congregato, tulit lapides, & ligna Rama ciuitatis aduersæ, & ex eis ædificauit Gabaa, & Maspha vrbes ditionis suæ, quæ sibi obtēperarent, atque vectigalia persoluerent. Quid namque est, lapides, & ligna Baasa tollere, quibus Rama vrbs exaltata & rebellis extruitur, nisi affectus nostros vitios, ac peccatis seruietes & ad gehennā ædificantes, in nostrā potestate mortificatione, ac in nostrum dominiū redigere? Et quid est, his affectibus Gabaa & Maspha, id est, collem, & speluncā ædificare, nisi quod hi affectus, coerciti, & ad moderationem redacti, altitudinem perfectionis faciunt, & veræ virtutis extructioni deseruiunt? Nemo igitur de virtutibus conqueratur, quos si coerceat, magni meriti, & insignis cuiusdam virtutis subsidia atque adiumenta experietur. Idem quoque de tentationibus esto iudiciū, quibus Dominus

1. Paral. 15.

A] nos molestari permittit, non ut abiciat, sed ut spiritualē Isaaclem erudiat, & adeptæ præliadi consuetudine ad charitatis perfectionem promoueat. Præclare enim, & sapienter scriptum est à Laurentio Iustiniano. Vehementer excitat ad profectum charitatis tentatio. Electorum namque desideria deprimuntur aduersitate, ut proficiant, sicut ignis flatu premittitur, ut crescat, & vnde, quasi extingui creditur, inde roboratur, sic nimirum, cum per tentationem humilitas in anima proficit, prospera est ipsa aduersitas, quæ mentem, & charitatem accendit, & ab elatione custodit.] Si itaque tentationes humilitatem custodiunt, virtutes adaugent, & charitatem, hoc est, perfectionem ipsam multiplicant, non est cur tentationibus, o frater, tuas imperfectiones excuses, sed potius tuæ ignauiæ in pugnando, & inertia in præliando, cum hostibus tribuas. Liqueat ergo perfectionem omnibus hominibus, tã sæcularibus, quàm religiosis esse possibilem, nullumque esse impedimentū, quod nos volētes ad veram virtutē currere, à cepto cursu detineat. Nam mandatum hoc, o homo, dicit Dominus, quod ego præcipio tibi hodie (& quidem mandatum dilectionis, id est, perfectionis est) non supra te est, neque procul positum nec in cælo situm, ut possis dicere, Quis nostrum valet ad cælum ascendere, ut deferat illud ad nos, & audiamus, atque opere compleamus? Neque trans mare positum, ut causeris & dicas: Quis ex nobis poterit transfretare mare, & illud ad nos vsque deferre, ut possimus audire, & facere, quod præceptum est? Sed iuxta te est sermo valde in ore tuo, & in corde tuo, ut facias illud.]

Iudic. 3.

Inst. in li. quo vna tract. de charit. c. 14.

C] Quid nobis facilius illo opere, quod in corde nostro (si volumus) habemus reconditum, hoc est, in nostra voluntate collocatum? Iam ergo, quid sit illud in quo perfectio consistat, tam vniuersis facile, tam in potestate omnium constitutum, non tamen sine Dei gratia, quæ nulli non præsto est, dilucidè ac sigillatim exquiramus.

Deut. 30.

Perfectionem non esse sitam in gratis datis gratis.

CAPVT IIIII.

D] APIENTIBVS, & insipientibus debitor sū] (inquit vas electionis Paulus) hac breui, sed vtilissima sctētia denotās, veritatis magistros, ita debere sermones rerum spiritualiū interpretes attemperare, ut non solis sapientibus, & peritis seruiant, sed etiam insipientibus, & imperitis proficiat. Hi enim instructione indigent, quæ intellectum illi stret; illi autem, non tam instructione, quàm persuasionē opus habent, quæ voluntatem inflammet. Quare ita Doctoris oratio paranda est, ut & insipientes illuminet, & sapientes doctrina illuminatos, ad virtutis amorem alliciat. Quod] secundum Gregorium) Sapiens prædicatores admonuit, dicens. Deriuentur fontes tui foras, & in plateis aquas tuas diuide.] Fontes enim foras prælicator deriuat, cum exterius aliis virtutem prædicationis infundit; & aquas in plateis diuidit, cum in auditorum frequentia pro vniuersiufque qualitate, diuina eloquia dispensat. Nos ergo, qui magistri perfectionis officii, licet indignè, suscepim⁹, ita opus istud elaborare conamur, ut pro tenuitate nostra omnibus legentibus, siue illi ignorantes sint, siue scientia mysteriorum cælestium instructi, vtile, ac fructuosum existat.

Rom. 1.

Prou 5.

Greg. 3. p. post. ad monit. 25.

Qua